

TIDEVARVET

Vad har hänt?

Längs horisonen.

Samarbete.

Östern och den Vita faran » Underhandlaren Gandhi » »Folken vilja nedrustning» » Hur sparar England?

Det föreligger många förslag att rädda världen ur den nuvarande depressionen, denna ekonomiska blodpropp, varav vi lida.

Det är möjligt att problemet och proppen kan lösas på ett enkelt, lekmanmässigt och mänskligt sätt: genom att skicka världens hindersamma överflöd av vete och bomull till Kina och förmå kineserna att äta det. I en del av världen äro 30 miljoner människor hemlösa, hungrande och utblottade, och på andra håll i världen väldiga lager av vete och bomull som det inte finns användning för. Dessutom ligga skeppen sysslösa i hamnarna och sjömännen stå i kö framför rederekontern för att få hyra. Detta är den naturliga situationen av i år, i de goda kommunikationernas, den världsomspännande organisationens århundrade.

Det var inga nådegåvor som kommo från Amerika år 1919 då Hoover organiserade den centraleuropeiska bespisningen. Centraleuropa fick matvaror på kredit åt sina barn, det var allt. Dessa barn lärde sig då i nödens stund att äta kokt ris alla dagar för att uppehålla livet. Kanse att kinesiska barn kunna lära sig äta välling i en ännu värre situation.

Under dessa år voro kväkarna det verktyg som utförde uppdraget att under en abnorm mellanperiod tillfälligt hålla barnen vid liv. De ha även nu salt sig i gång inför de dansmandubbel svårare uppgiften att bistå Kina. Det verkar som om de tänkte sig att man skulle gå tillväga på ungefär samma sätt som då den gången för tolv år sedan.

Situationen är emellertid väsentligt annorlunda. Den är värre på många vis, men har den fördelen att nu finnes Nationernas förbund.

Den första fråga som kom upp för Nationernas förbund och kanske den viktigaste, var också hjälpen till Kina. Den framfördes av Englands representant, lord Cecil, och vann allmän tillslutning, principiellt. Bland de många goda förslag som stannat på papperet är också Nationernas förbunds internationella hjälpfond, avsedd just för sådana situationer som den nuvarande. Nu om någonsin vore tiden inne att föra idén ut till förverkligande. Om vi västerlänningar kunde resa oss i jämnhöjd med tillfället nu och bevisa att det existerar en allmänmänsklig solidaritet på jorden, så är det troligt att många svårigheter varmed vi nu kämpa, skulle lösas sig av sig självt.

I Östern talar och skriver man ju om *Den vita faran*, särskilt med anledning av vad som när dit bort om försöken att ekonomiskt sammansluta Europa. Författaren till en sådan varningsbok, liknande dem vi känna till om den ryska, resp. gulfa faran, rekommenderar Asien den samfälliga ekonomiska bojkotten mot Europa som ett motdrag mot de hotande planerna »lärfrån». »De västerländska staterna skola läggas på den ekonomiska bojkottens städ, och där hamras injukt», heter det. Där kommer något av den Gandhiska metoden in, men utan Gandhis sinne. Om västerlandet komme med val och kläder till Asien nu, så skulle det visa att det av Gandhi lärt det vapenlösa anfallet komst i dess för asiatisk nationalistisk hets mest farliga form.

Det är ett underligt sammanträffande att Gandhi är i Europa just under denna tid, då vi stå inför avrustningskonferensens stora avgörande. Det faktum att han är här som underhandlare på sina egna villkor, med fullmakter för ett parti som för några månader sedan förklarades olagligt och upplöst kan kanske ha något att säga oss.

Under generaldebatten som inleddes varje Folkförbundsframsamlings och där alla delegationschefar yttra sig, har det blivit klart för den värld som lyssnar på förhandlingarna att alla ansvariga statsmän utmärkt väl veta vad vi borde göra nu och vad som borde bli resultatet av avrustningskonferensen. En kan ej längre vara tal om »drustning eller uppriktning, ty folken vilja nedrustning», sade Briand. Men han har sagt så mycket.

(Forts. å sid. 2).

Det är som om naturen i år med ett grått exempel vilja låta mänskligheten att stäva sitt rödfärande tumult. Aldrig har man sett ett mera årstidslost järnkällt, stelfruelat år. Barnliga skräckbilder från Grimbergers historia dyka upp i minnet. Det måste ha tätt sig så här på Karl den XI:s hemsk tid, när det söndade på sommaren och smultron och såldesap moegade bara för att klädas i is — jag minns inte mer under vilken onaturlig järtecknande månad.

Om det är sant att naturen stränga tecken och människans felsteg och olyckor stå i förbindelse med varandra, vill väl detta år ha sagt, att alla krafter nu måste sammas för att binda ihop vad som störst är.

Eller litet för till sökande och provande samarbete har helt självständigt ett uppmanar Hemgården i Norrköping, industriens studiemed och Medborgarskolan vid Fogelstad. Rätt som det är beordras två röda bussar från i Norrköping. Ett femtiotal av Hemgårdsfolket anslår en söndag till besök på Fogelstad, där de tillsammans med skolans kurdeltagare diskutera någon brännande fråga.

Kvällen innan den senaste Norrköpings-söndagen på skolan hade den nu pågående höstkursens samtliga framträtt på festen och deltagarna berättade om sina yrken och livserfarenheter. För min egen del vet jag ingenting så högtidligt som att få kasta en blick in i ett frammanträdade. Det blir spänning och äventyr omkring de skickliga händerna, de träsnickarna i de övade hjärnorna under utövandet av den konst, att vilken de ägnat sin kraft. Men inte alla de, som berättade, vilja själva gå med på de äventyret var vackert. Ett litet hembiträde som får höra av frun, att du talar i ett hörn du blir tilltalad, eller en textilfabrik äro medvetna om att något behövs ändras.

Det lilla hembiträdet, som vid 25 år ålder som gift fru övergick till textilindustrin, lade fram några av de kvinnliga arbetarnas problem. Vid en viss sköta ha kvinnorna helt nyligen fått börja skriva löv värdlösa, ett arbete som hittills varit förbehållt männen. Det behövs emellertid inte vara svårare än det gamla vid en vävad — det beror på vilket slag arbetet man får, och det är inte särskilt överraskande att höra, att kvinnorna vid denna vävstenen mycket ofta fått det

arbete och stanna i hemmet eller det är förvärsarbetande unga flickor, som söka sig till de husliga tjänsterna, så betyder tillgången på sådant arbete en säkerhetsventil, vilken avleder den kvinnliga arbetslöshetens mest katastrofala verkningar. Detta låter fördelaktigt. Men det finns nackdelar.

Som alla veta är det allra oftast t. o. m. brist på arbetskraft till det husliga arbetet. Arbetslöshetsutredningens understryker de skall här till, som ju ofta diskuteras, inte minst under det senaste året. För det första, att hembiträdenas arbetsförhållanden, jämförda med andra yrken, stå så illa ordnade att denna sysselsättning i regel inte kan jämställas med ett verkligt yrke. Vidare att bristen på utbildningsmöjligheter försvårar för en ungdom byråer att slå in på banan. Förutsättningen för dem är ofta att husmodern själv skall vara villig att låta upp dem. Det är ett osäkerhetstillstånd.

Sämsta arbetet på sin lott. Arbetskonernas ackordsförtjänst får inte överstiga 75 öre per timme. Arbetarnas däremot är högst 104 öre per timme. Det förekommer inte sällan skiftarbete, då t. ex. en man står vid västvarorna mellan kl. 6 och 2, sedan en kvinna från 2 till 10. På bokstavtaven i en minst två samma arbete vid samma västvaror är alltså kvinnorna till arbetsvarans onektiga glädje 29 öre mindre per timme. Är inte detta upprörande?

Emellertid är det inte bara männen, som äro tillgängliga inför detta. Det finns undantag också bland dem. Kvinnorna själva måste ännu i många fall läras vad kamp betyder — — —

En ung danska var bibliotekarie vid en barnbokstuga i Köpenhamn. Hon berättade om den vänskap för livet, som kan uppstå mellan »frökens och barnen, omkring böcker och muffliga sagor. En av bokstugans pojkar blev sjöman och för till Amerika. Efter långa turer stod han på nytt framför fröken. Efter en lång stunds samtal så han: Jag måste gå hem nu — har kommit direkt från häten, men vilje hälsa på i bokstugan innan jag tog ett steg till i Köpenhamn...

Det var som en direkt fortsättning på lördagskvällens samtal, när rektor Heremlin på söndagen inför Norrköpingsglästerna talade om Kata Dalströms liv, öden och äventyr, så som Fredrik Ström framställt dem i sin rolliga, under utgivning varande krönika. Det underbetalda kvinnoarbetet, egelsen till solidaritet, den varma, otrolliga agitatorns kamratskap med människor i alla öden, brytningskamp för ideal, segrar och nederlag, allting i Kata Dalströms historia var aktuellt som från i dag. Och Norrköping hade varit hemmets hjärtestad, där hade hon sina små textilliktor, bleka om nosen, som hon vilje lära sammanhållningens makt.

Samarbete var också ämnet för diskussionen mellan kamratsgrupperna på söndagsftermiddagen. Klasskamp och isolering eller gemensam strävan? Frågan ställdes av fröken Holgersson i ett inledningsföreläsning och svaren kommo från olika håll. Broderskapet förstod över världsrikskhet och kan väl aldrig återuppstå — men om vi i framtiden förmedla att göra det levande, vore det rätta vägen. — Arbetsklassen har gjort försök till samarbete, nu skall den härskande klassen räkta handen. Den tycks vilja samarbete, bara när det gagnar dess egna intressen. — Ytterst är samarbete målet. Men samarbete kan endast vara mellan jämnhördiga.

Casson.

Gandhi.

RÄTTEGANGARNA I ADALSAFFAREN ha börjat. I förhören med kapten Mesterton och i vittnesmålen utfås de olika uppställningarnas representanter två diametralt motsatta verkligheter: Den ena att demonstrationståget varit en beväpnad fiende. Den andra att det varit ett fredligt demonstrationståg. Här väntar man på avgörandet. Från militärens sida har man handlat mildtråkigt, som mot en fiende vid dödsfärd. Den uppfattningen torde ligga innesluten i systemet.

Målen äro uppskjutna till 27 oktober. Juryn har under tiden förklarar redaktör Engberg skyldig till tryckfrihetsbrott. Redaktör Kilbom har fått 2 månaders fängelse.

FN VAPNAD REVOLT har satts i scen av österrikska hemvärnet. Offentliga byggnader, järnvägsstationer, viktiga pass besattes av maskingevärstusade hemvärnsstrupper. Förättningen förklarades olaglig, hemvärnsledaren Pflermer utropade sig till statsledare. Österrikska skulle befrias från svårt, beröende och förtvivlan. Några människor dödades vid ett angrepp. Kapten möttes av regeringsstrupper i fältutrustning. Den är avvarjd.

Samtidigt med hemvärns-fascisternas död ha kommunister begått bombattentat mot expressen Budapest—Wien. För att befria folket från nöden och kapitalisterna. 22 dödsoffer. Borgarkrigets fasa, starkt underrättat, hotar så nära att manken under Centraleuropa skakar.

FÖRHANDLINGARNA OM INDIENS OBEROENDE ha tagit sin början kring det runda bordet i London. Gandhi har kommit, hyllats och uppträtt tigande på sin tynsnadsmängd. Kärngruppen ligger till att börja med i fastställandet av vilka förändringar regeringsskiftet medföra i ställningen till Indien. Med sir Samuel Hoare i spetsen, ha de förberedande sammanträdena gjort sitt bästa att lugna den indiska oron.

STORLOKOUTEN I NORGE omfattande 86,000 man — är äntligen upphävd. Den största arbetskonflikten i Skandinavien sett är därmed slutförd, resultatet är 6 % lönereducering i genomsnitt. Förklusten för arbetslösa beräknas uppgå till 100 miljoner kronor. Men arbetsgivarna gjorde lockout för att genomdriva en lönenedsättning på 12—15 %.

FOLKFORBUNDSPRESAMLINGENS UTSKOTT ha valt sina vicepresidenter. Fröken Kerstin Hesselgren utsågs med acklamation till sociala utskottets vicepresident.

Vestervärdalen

Villaspekulanter

Vid köp av villa i *Appelväden, Alsten, Nockeby, Smidslätten* eller annat samhälle, vänd Eder med förtröende till oss.
BALDERS FASTIGHETSBYRÅ
Höglandstorg 10, Alsten
Telefon: Alsten 10 00 & 11 00

Förvärsarbeterskan.

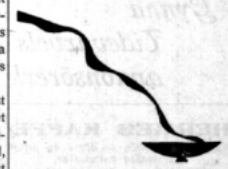
Den stora arbetslösheten i Sverige har huvudsakligen drabbat män. Vid arbetslöshetsräkningen 1927 utgjorde de arbetslösa kvinnorna endast omkring 2,7 % av hela antalet beräknade arbetslösa. Enligt Arbetslöshetsutredningens uppgifter äro förhållandena likartade åtminstone under de sista tio åren. Från och med 1920 kan man nämligen med en viss säkerhet bedöma den kvinnliga arbetslösheten, eftersom det under massarbetslöshetens är förekom utdelning av kontantunderstöd även till arbetslösa kvinnor. När t. ex. arbetslöshetsiffran i oktober 1921 var uppe i 98,300 visade redovisningarna på endast 900 arbetslösa kvinnor, i januari 1,400 av 163,200. Sedan sjönko siffrorna hastigt, de arbetslösa kvinnorna försvunno snart helt och hållet ur arbetslöshetskommissionens statistik.

Tydligen hänger detta tillsammans med att kvinnorna ha det husliga arbetet att tillgå som en reserv. Antingen det är giftna kvinnor eller hemmodöttrar, som avstå från förvärs-

arbete och stanna i hemmet eller det är förvärsarbetande unga flickor, som söka sig till de husliga tjänsterna, så betyder tillgången på sådant arbete en säkerhetsventil, vilken avleder den kvinnliga arbetslöshetens mest katastrofala verkningar. Detta låter fördelaktigt. Men det finns nackdelar.

Sedan arbetslöshetsutredningen (Forts. å sid. 4)

Till er håller Tidevarvet

varje vecka från den 15 Sept. till årets slut genom att på närmaste postkontor insända prenumerationsavgiften

Kr. 1:50

STOCKHOLM 2 • Tel. 182 43.
Postgironummer 1544

TIDEVARVET

REDAKTIONSKOMITE:
Elin Wagner,
Elisabeth Tamm,
Ada Nilsson,
Honorie Hermelin.

REDAKTÖR:
Carin Hermelin.

ANSVARIG UTGIVARE:
Ada Nilsson.

Utkommer varje helgfri lördag.
Svampst. 1-3, 2 tr., Stockholm.
Tel. N. 41 42, 182 43.

ADVOKATER

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

Eva Andéns Advokatbyrå
Inneh.: Eva Andén.
Ledamot av Sveriges Advokatsamfund.
Herkulesgatan 14 (f. d. L. A. Vattug).
Tel. 75 75, 75 76.
STOCKHOLM

Specialitet: Familje- och arvskärl, Bouppteckningar och testamenter, förvaltningsuppdrag. Även skriftliga förklaringar.

Advokat Hugo Lindberg
Ledamot av Sveriges Advokatsamfund.
KUNSGATAN 6, STOCKHOLM
Tel. 147 99, 24 24

St Görans Begravningsbyrå
Jenny Larsson
FLEMINGGATAN 60.
Tel. K. 47 24

Ombesörjer allt vid dödsfall.
Eldbegängelser. Balsameringar.

Davidsons möbler

St. Erikspan 15
talar för sig själva
i stil som kvalité.

Beställ vid utställning 1-3 våningar.
DAVIDSSON på Nöbb.

EIMARKS
gymnastik, bad,
massage.
Kegeringevä 28. Tel. N. 8338

Liliesjöbås

Frödensgatan 16 (invid Hantv.-g.)
Aderbräcksrummar — Häftösnållig —
Magsöndrar — Bräckband — Sannhets-
och Förbandsartiklar.
Parfumeri och Sjukvårdsutrustning.
Hantverkargatan 45. Söndvågen 109.
Allt i branschen. T. Kh. 9962. Kät. gratis.

Bagarstugan

HORNSGATAN 37 • Tel. Söd. 70 00
FOLKUNGGATAN 6 • • • 73 37
GOTTAGATAN 52 • • • 333 09

Gymna

Tidevarvets
annonsörer!

HERMES KAFFE

Kaffet där kvaliteten är högre än priset
och smaken är fantastisk.
Björgerjarlgatan 71 — Stockholm.
Telefon: N. 116 74 — N. 65 46 — 06 79.
Liljeholmsvägen 4 — Tel. Liljeh. 45.
Särskilt omtyckt är Mokkablandning
å 3,10 pr kg.
Klipp ur annonser! Åberopa denna
tidning! Begår prislista!

Från Handelsfirman HERMES A.-B.,
Liljeholmsväg 4 eller Björgerjarlg. 71,
Stockholm, rek. v.

... kg. kaffe å kr. pr kg.
att bet. m. postförsk.
..... efterkrav.
Gratisprov önskas.
Agentur önskas.
Namn (tydligt).
Adress (tydligt). Tals. å 1-3

Den 19 Sept. 1931.

Statsmakternas hjälp.

Den 31 aug. betalade Spannmålsföreningen u. p. a., d. v. s. storkvarnarna, av regeringen fastställda priser för »ullgotts» vete kr. 18,50 pr 100 kg. — (jättel del numera, sedan staten lagt sig i spannmålsförsäljningen, finns något vete, som är »ullgotts!» Den 1 september, då prisbildningen enligt de nya förordningarna, åter blev fri, sjönk priset till 15 kr. pr 100 kg, t. o. m. ända ned till 14 kr.

De sakkunniga säga, att jordbrukarna ska hålla ihop och jordbrukarna till underpris, de ska lagra på sålden och låna på den. Det agiteras t. o. m. för att uppmuntra de skuldbelastade jordbrukarna, att skuldäntas sig ännu mera. Det förefaller som ett grymt lön. Men — ett taktiskt är, att jordbrukarna behöva pengar. Därför sälja jordbrukarna och måste sälja. Nöden har ingen lag. Det är inte alla, som förstod sig på låne- och lagringssystemet, utan som i stället insett dess nackdelar. Och när statsmakternas bestämmelser blivit sådana, att det ytterligare försvårat för jordbrukarna att sälja, få jordbrukarna ta vad som går att få — de måste ha pengar.

Ingen kan heller förväna sig över att kvarnarna begagna de rättigheter, som statsmakterna tillerkänt dem, för att pressa ned priset. Det är mycket mänskligt handlat. Och experter åo anställa — kanske på statens bekostnad — (d. v. s. även på jordbrukarnas) för att uppnå en del på brosd. Statistiska tabeller komma att för efterträdarna kunna utvisa beskaffenheten av varje sådeskorn i Sveriges land under nådens år 1931 med procentuell angivande av repor på skalet, redan grodda och möjligen grobara korn m. m. sådant, allt sett genom vetenskapliga och ekonomiska förorsöringsklassa. Men det förländrar icke, att jordbrukarnas ställning blivit synnerligen försvårad.

Det behövs således icke många dagar för att uppenbara innehållet av det förslag, som socialdemokraterna med hr Orne i spetsen talade och röstade emot och högren talade emot men röstade för, den frisinade regeringens förslag.

När ha jordbrukarna fått nog av den frisinade hjälpen åt jordbruket? — Påtagligen och förunderligt, nog inte ännu — av förstakammarvalet att döma. De skedde i den borgerliga samlings tecken. Därigenom återbudades också jordbruksministern till riksdagen, vare sig det skedde på grund av hans redan visade förtjänst om moderniseringen eller för de tjänster, han väntas göra som protektionismens nitiska anhängare.

Förstakammarvalet.

Årets förstakammarval ha ägt rum i den borgerliga samlings tecken. Högren, Bondeförbundet och De Frisinade var den gemensamma beteckningen, under vilken de tre borgerliga partierna gingo fram vid valet för Södermanland—Västmanlands län. Högren återerövrade här sina två mandat. Landsförbund Söderholm och Jägarnas Tamm i Fagersta blevo omvalda. De frisinade förordade ett mandat till bondeförbundet. Den liberale professor Kobb blev utslagen till förmån för bondeförbundaren löjtnant von Heland. De frisinade ha sålunda behållit endast ett mandat: med hjälp av bondeförbundsroster omvaldes jordbruksministern v. Stockenström Socialdemokraternas bibehåll sina temmande och återinfattade sina hittillsvarande representanter i första kammaren: överdirektör C. E. Svensson, undervisningsrådet Björck, häradshövding Åkerman, folkskollärare A. J. Norman och riksdagsman D. J. Bårg.

Spänningen inför detta val gällde jordbruksministerns osäkra plats. Fråga om bytt Kobbe—v. Heland är väl inte skillnaderna på högrenans så stor.

Något besvärligare ledde sig situationen inom Blekinge—Kristianstad väljande landsting. Sedan valkretsen förlorat ett mandat, skulle av de nio återstående fyra — mot förut tre — ha gått till socialdemokraterna, under förutsättning att borgerlig samverkan inte kom till stånd. Men efter mycket fram och tillbaka gingo de borgerliga till val under kartellbeteckningen *Jordbruk och näringar*. De frisinade, liberala och bondeförbundarna samverkade inom kartellen och de frisinade förbjälpte bondeförbundet till ett nytt mandat. Hjälpen från bondeförbundet till hr v. Stockenströms återval i Södermanland kvitterades i Skåne—Blekinge med invalet av hr Pettersson i Västerås! En bondeförbundets tjänsteman och säker protektionist.

Resultatet av denna egendomliga översenskommelse blev sålunda: för högren tre mandat (förtv tyra), de frisinade ett (förtv två), bondeförbundet två (förtv ett), socialdemokraterna som förtv tre. De valda äro från högren landshövding Nilsson, konsul Forssberg och borgmästare Ehrnberg, samtliga omvalda. Från de frisinade riksdagsman Andersson i Faltenborg, omvald, från bondeförbundet riksdagsman Nilsson i Frickrån, omvald, och förre riksdagsmannen Anton Pettersson, Västerås, nyvald, samt från socialdemokraterna borgmästare Linder, riksdagsman Östergren, omvalda, och riksdagsman L. Borggren nyvald.

Den borgerliga samlings princip är stadfäst i landstingen. Så är det för väljarna till landstingen ännu mera omöjligt att veta vilken riksdagsman de ytterst rösta på. Det kan lika väl bli en bondeförbundare som en frisinad.

Utöver Svenska Morgonbladet, som är belden med att hr v. Stockenströms mandat blev säkrat, och bondeförbundets organ, vilka konstatera den för bondeförbundet särdeles lyckosamma utgången av Blekinge—Kristianstadsvalet böras även bästa kommentarer till den genomföda kohandeln.

Vi citera ur Social-Demokraten:

Längs horisonten.

(Forts. fr. sid 1).
Den gamla franska formeln: säkerhet, skuldjod, avrustning, behåskar dock inte längre det politiska tänkandet. Ordningen kastas om och avrustningen kommer först, såsom det som ger säkerhet.

Italien har, som man antar i samförstånd med Amerikas Förenade Stater, kommit upp med förslaget att sidatena skulle förbinda sig att icke vidtaga några öknningar i sina rustningar från och med nu och till dess avrustningskonferensen fattat ett beslut. Hittills ha, som bekant, de praktiska förberedelserna till konferensen (vi tala icke om de ideella) i många länder bestått i forcerad tillverkning och lagring av krigsmaterial. Det är väl antagligen delia som Italien vill åt och syftar på närmast åt Frankrike och dess östeuropeiska klienter.

De Skandinaviska staterna tillsammans med Holland och Schweiz, denna självvalde bildade lilla neutrala femmaktsgrupp, ha enat sig om ett resolutionsförslag som de inlämnat till församlingen, och där de förestått Nationernas förbund genom Rådet skall utverka hos respektive stater att de i avvaktan på konferensen avstå från varje åtgärd som avse att öka rustningarna. Vårt svenska flygvapen får tydligen vänta med förstärkningarna av luftvärnsartilleri och jaktplan. Ty inte blir det möjligt efter detta för vår försvarsmäster att komma med några nya anslag i sin huvudtid.

Englands nya regering har inte haft tid att ägna sig verksamt åt detta folkförbundsmöte. Det har haft sig uppgiften förelagt att möla det artima parlamentet med programförklaring och budgetförslag. För detta förslag har Snowden re-

»De frisinade ha icke blott avbjöt att medverka till valet av en socialdemokratisk småbonde. Det kan måhända intressera de båda borgerliga partierna, vilka tydligen icke av de frisinade blivit undererrättade (ärom, att hr Ekmanns parti även förbandt med socialdemokraterna om dessas stöd för valet av en Ekmanns frisinad i Kristianstad—Blekinge i den försvinnigen att bondeförbundarna under inga omständigheter skulle våga vägra att medverka till v. Stockenströms, det stora jordbruks välgörars, val i Södermanland—Västmanland. Vårt parti vägrat att utan vidare falla till föga för de frisinade vägnästämningarna ledde till att de frisinade förnsatte sig i ett livnaglsäge. Det kan kanske också intressera de verkligt radikala bland de borgerliga, att socialdemokraternas föreslog av frisinade, om dessa ou till varje pris vilja manövrera bort den socialdemokratiska vinsten, att gemensamt välja en person ur den pålitliga borgerliga värmsten, varvid namn sådana som friken Tamm på Fogelstad, advokat Andén m. fl. nämndes.

Men hellre en socialreaktionär och tillförlig ombudsman för bondeförbundet än en socialradikal förbandlare! Så hjälpa de frisinade under vägnästierens ledning till att skapa den reformvänliga majoritet i riksdagens kamrar, utan vilken icke ens de beskedliga reformer, de frisinade enligt sitt program, sina valöften och sina byrådragen i de offentliga (debeterna vilja främja, kunna förverkliga. Krokiga, övermåttan krokiga äro vägnästierets vägar!

dan en säker majoritet, och det kommer genom utomordentliga åtgärder på sidan om den vanliga parlamentariska ordningen att hastigt gå igenom. Oppositionen, inom vilken man märker den gamla uppdelningen mellan den moderata arbetarfylgeln under Henderson och den radikala flygeln för vilken Maxton förde talan, kan inte göra något åt den saken. De radikala säga också öppet (från, att de ämna arbeta utanför parlamentet, arbeta med massorna och dessutom på att göra färdigt ett handlingsprogram till den dag då massorna tagt makten från barnerna som nu regera landet.

Budgeten upptar en besparing på 5 miljoner pund på de militära utgifterna, 10 miljoner på anslaget för undervisning och 25 miljoner på arbetslöshetsunderstöden. Försvaret blir nedskärning av dessa understöd är att penningvärdet stigit, så att de arbetslösa genom denna minskning komma tillbaka till den levnadsstandard de hade 1929.

Märkverdigt synes då, att inte samma argumentering kunde gälla för militärutgifterna! Utfordring av mlm, djur och maskiner i Englands här, flotta och flyg måste också ha blivit billigare, och varför kunde inte försvaret återföras till sin standard av 1929?

Men inte ett ljud har hörts om den saken.

lampan som gör glad

nordisk samverkan i ljusets tecken

Efter omorsogfull prövning av Luma-lampans egenskaper ha de kooperativa organisationerna i Danmark, Norge och Finland gått in som delägare i den av Kooperativa Förbundet i Sverige startade glödlampfabriken.

Ett stycke praktisk skandinavism, som ger ljusare vinter och därmed bättre levnadsbetingelser åt de nordiska folken. I storlekarna 10, 15 och 25 watt kostar

LUMA

den kooperativa lampan

85 öre

VEGETARISKA RESTAURANTEN

DANS månad fredag

Teatergatan 6
Direktion: S. A. R. A.

ATLANTIC

Stockholms mest moderna, trysta och komfortabla hotell

Förstklassig Restaurant
Utmärkt festväning
Moderata priser

Fullständigt toalettrum med bad till varje rum o. dubbelst

Tel. Nummer
Hjörstavens ädrek 519 4127

För de nya hemmen. I Polanco.

Av HARRY MARTINSON.

Skall man till i oktober inreda en ny våning — och annars också förresten — har man skatt att besöka Firma *Svenskt Tenns* utställning på Galleri Modern.

Ett genomgående drag hos utställningsföremålen är raffinerad enkelhet, gedigenhet och smakfullhet. Det är ett fullföljande av riktlinjerna på Stockholmsutställningen, inte tillräckligt kanske, men lugnt och säkert. Små, låga bord, där material, ofärdig björk, får verka själv. Långa, smala bord. Låga, breda soffor. Låga, mjuka soffor med låga kuddar. Vackra, enkla lampor i tenn eller glas. Och härliga, en-

larga lygter till överkomliga priser. Den som någon gång försökt att få tag i ett trevligt oformnyg till skapligt pris vet, hur svårt det är.

En hel del saker är förbluffande billiga. T. ex. ett litet björkbord med hylla för 37 kr. Tyvärr är nog i alla fall det mesta för dyrt för flesta människor. Men — det väsentligaste med en sådan utställning är att man får se saker, som man kan anskaffa i sitt eget hem. Fastän kanske i förenklad form. Därför har denna utställning något att låra och en sont är intresserad av modern hemkultur. L. A.

Jag vill intala hur vi levde i hyn Polanco, uppe i det ödsliga Paysandu. Vi arbetade där, byggde en bro där, skrämd bokskaphjordena med våra språkstomat; men de kommo alltid tillbaka.

När vi rest huvudsprånget och vi lågo på dess upphöjda läge i solriktens centrum, svängde vi oxharnarna och drevo höttomssprintrarna in i träd. Därvid föll en av oss, en chilensk t. g. gårdarhandlare, ner och slog ihjäl sig med de glatta, äggformiga stenarna i flodbädden. När hela bron var spänd och spränd lågo vi den i tjugo meterbrede avfäst-ljåra. Chikarenret flöt som och grå ställa och var astad något, som trodde att vi tjårade bron svart av sorg.

Polanco ligger vid en pampasa som skryter med namnet Rio Negrita — precis som den vore en stor flod. Den har kvicksandsbotten och bevätnar sålitt en ödslig pampatrakt så att ett minimum av kål och majs blir möjligt, men lite mer.

En tennis av buskage följer frugten den lilla floden åt och vass linnas, en indiankvinnans bånd, med gula ax. Här och där sväller buskaget ut (det är där flodbotten är göddad med slam — som lärdrats lönderna m.). Och på sådana ställen står en lund. Slammst och dyr här alltid med sig idén till en lund.

Den största lunden där hette »Granda Aladren och det betyder bara »stora morg-jag satt ofta i Granda Madras som tyckling under lönan och sig den smala floden dra förbi och önskade en båt, en bara den minsta lilla smala båt. Men någon båt fanns inte i Polanco. Det var en blåffös löddry. Och när jag en dag efter arbetet tog mig en simtur i strömfåran blev jag tagen av Polanco och — en sextioårig man med blåmål och en argumall kavallärabel, som hängde vid hans sida uten bälja.

»Här i Rio Negrita var det förbudet att göra försök att drunkna.» — Han tummade på sin sabel: körde tummen in i dess största back — märkte efter någon vedhugge — och vändade. Och jag såg ögonens glans och förstod att han ville se mitt pass.

Jag förklarade badningen förklar, den etiska sidan, dess estetiska; märket föll på och jag stod där naken och frös. Men gubben var inte rådväl; för färjeskulet vad vädslat, där än förkärva körde sig ned i kvicksanden och stod där ejvigt hjälplös och skev, hämtade gubben ljus och vid skenet från en argumall hornlykta som utände ett urinlågert ljus i grässe låda han sig på knä och läste för nitande gången på tre månader mitt pass. Något annat hände inte. Polagubben förhöjd mig ännu en gång att drunkna och så red han hem.

Jag dröjde kvar ännu en stund vid floden, såg stjärnorna komma från vita som övermogna strer. Månen skymtade mellan molnen som en framtågande guldsvaga i en allé och rände sakta sin krukskål i Granda Madras buskeller. Jag höll i tankar över denna by, hämnat på det ödsliga urugayska kamaret. Denna lilla by Polanco, vars polis och hans sabel var jämtriga med det gemensamma ste-

lats vid floden (segen och flodbotten uppsamlades där för torikaten och strölat var det enda kommunala i byn). Varför levde överhuvudtaget människorna i denna klunga på trefotiga häns och kallade det Polanco? Husen uppfördes av grånor, fladda av pampas skurna till kustigert, morade till templet hem. Innaavgav av grästör. Golv av stam-pung jord. Husets enda dyrbara öga ett fönster av blåskinn liggande mot det värmande norr (vit det var på »södra halvklotet»). Bränslet — de stora träarna, torkade kopslingor; runda kakor, uppsamlade miltals omkring i solhatten, efter estacionens bokskaphjorden.

Jag har sett frysnads bokskapvärtare brytt dessa rikor vid elden, högtidligt som en nattvard. Och elden har försvandit gödsela i rik och sinnen i dröm-mar. Det blir ofantligt mycket aka efter blått tränske och i plötsligt solheta pampasmorgnar kunde man lå se dem svandade — tre, fyra hedar kring en gelings-bövit askhöj, stor som en halv höstak.

Varför bodde man i Polanco? Inte var det för svårlyttbara möbers skull, ty liksom bland annat fattigt pampasfolk i Uruguay och Argentins och Patagonien var möbellegering kösskallar. Silvervita kösskallar, med vita vitrade horn, lagos från slätternas solnagda bokskaphjorden. De stora askvärderna dolda ute på slätterna med slumens lag och slag klingor av gemnövita, frysnads bokskaphjorden, då de tränga sig samman med flodens mot vinden för att skydda sig.

I Polanco satt man, liksom i hela provin-sen Paysandu, på dessa olycksans efterlämnade ben. Skapallarna besatt pampasens bleva glatta av sternas vridningar. Mest var dessa påffer för männen. Kvinnornas breda höllar hade det trängt lund kopanornas krokiga horn. Ingen panna är så bred som kvinnollhöften, inte ens tänkarpannan.

I Polanco pampasby, liksom i Paysandu alla fattiga hus, var dyrbärhetens dyrbarhet en skiva av järnruk (bland ett fattigare trä), husets bordskiva. Om gåsten var åtrad, eller om hans ankite var en öppen läsebok, då lades skivan fram vid sidan av gödselsteden. Måsten sattes fram. Man låt av den framsatta köllöggen på skivan, och med breda hornskad smasade man sig i macaronso-pampas, med senor och pampaskryddor, ur tjottstora vattenmolskall likande mångvåggar. Brödet var halv mogna mjöskoll som spredades på en kopp och bryntes i elden.

Liksom i andra delar av världen levde kvinnorna på pampas kvinnovärlden. Här, trycket och hölls sig förtrycka. Ty fattigare huset, ju mera väkta kvinnan. I hela Paysandu har jag sett henne lika försagd, hon klar aldrig till att röra vid guttaren, som hänger på träspringen i jordvägen. Hon ögr allt grovligt och under målnärna laasar hon ängsligt omkring på jordgolvet och ansvarar också för att barnen äro dödsfästa medan minnen tala, tilläts och tånks sin guttarmen.

Hon stöter majs i den järrestora trämorteln (det är ett tungt arbete). Hon vägar sällan eller aldrig lå mot en främ-

En bok, som anbefalles.

Var många ivrigt efterlyst kar äntligen kommit, i det att från »Svenska Biblioteket Fri Läsning» har utgivits ett illustrerat häfte på 80 sidor om Nationernas Förbund. Författaren är fröken Mathilda Widgren, som lyckats ge en på samma gång enkel och saklig framställning om N. F.'s verksamhet. Man får den yttra bannen genom en kort beskrivning av Genève och Folkförbundets lokaler och därjämte redogörelse för oppkomsten av förbundet, hur det arbetar och vad det vill. — Själva uppbyggnaden av ämnet har dessutom stora förlänster rent pedagogiskt sett, varför boken på det varmaste rekommenderas inte bara åt alla våra barn- och ungdomsskolor utan även till enskilda personer. Den kan erhallas genom Skriv- och Rit-bokskaplotaget, Stockholm, Arlöv, Gävle, samt direkt från Lärarinneförbundet, Brunkbergsgårds 15, Stockholm. Priset är 1 kr.

Lenny Johansson,
Lärarinna vid Alvsborgs hvar
landstingsseminarium.

Bord, stoman och lampa på Svenskt Tenns utställning.

Hans nåds testamente.

Det blev en högtidsstund, en kanske vemodig högtidsstund, när vi från scenen åter såg den rikligt av Hjalmar Bergmans säregna och virtuosa snulle. På ha som han trängt ända till hveten i vårt svenska kunn, lå ha så lefvande förstått att lägga fram våra svagheter i en allt försonande och förlåtande dager. Som lå förtalat han vår svenska kultur, vår biträva humor, som genom hans ögon blev obarmhärtigt blodat och dragen fram i ljuset till vår egen överskränkning och smått generade gläufje. Han kunde förstå det storslagna i våra svagheter, en Svedenhielm, en Markurell, en baron Roger Bernhussen de Sars — alla voro de en Hans nåd, adlande genom en stor förlåtars stora och blixtrande tanke.

Vad som utom den roliga iscensättningen främst bidrog till skvällens framgång var glövetvis »Olof Sandborgs tolkning av Hans Nåd själv. Det var roligt att se, hur skådespe-

laren liksom intuitivt hade tillägnat sig något av Bergmans härliga kunn och gav oss med fulla händer av sin uppfattning. Herr Sandborg, som fört givit den kanske bästa tolkningen av Svedenhielm, spelade på ett stort register, fram sublima småscener med dottern Blenda och sitt allt i allo Vickberg till krattiga och stora scener med sin syster Julia — hans köttliga övaders! Och hela tiden nöjt man av att få studera hans fina detaljer och sköfningar. Den sympati man kände för Hans Nåd, var fullkomligt obegränsad, och näst stycket slutade med att han testamenterar allt till sin ödkta dotter Blenda — se, hon tillhörde med många andra »Bergslagens vilda fauna och flora!» — hade man en bestånd känsla av, att just så måste ju en riktigt snäll trollgubbe i en bisarr saga handla!

De övriga skådespelarna tyllde alla i golf sina plåster och bidrog till framgången. John Falck.

V I S T Å T E L L T J Ä N S T

Ateljé myran
Modeskola
Biblioteksgatan 12. 4 tr., hiss
Telefon 94 38
Kursar på längre eller kortare tid i alla skåmad. Kortare börjar den 1:a september.

DIETHEM
Ida Larssons
DIETHEM
Malmhållsgade, 48 A. i. tr. Tel. Norr 611
FRUKOST • LUNCH • MIDDAG
Läkareföreläsningar

FARG- OCH SJUKVÅRDSAFFÄR
G. H. Gustafssons Färghandel
Bergsgatan 100 (hållplats Rindöggen)
Söder 318 65 — Söder 148 45.
Stor varering i sjukvårdsartiklar.
Fyllare:
Folhngsgatan 140 — Erstagatan 23
Bränknäringsgatan 96.

FORGYLLERI
Ph. Kjellberg
Förgylleteri och Ramverkar.
Norra Smedjegatan, 34. Tel. N. 18 87.
Omformgylleteri och reparationer av
äldre Kåmar som Möbler.
Inramningar. Handskurna, patericer
ramar. • Billiga utställningsramar.

GRÄDDIN
är kaffegrädden för dagen. Erhålles
hos alla välföräddes Matvaru- och
Speorhandlare. Ängen köpt bistmak.
Rekvs. Tel. Stockholms 827 54.
AKTIEBOL. GRÄDDINMEJERIEET

HOTELL
Hotell o. Pensionat Eoplanade
Biblioteksgatan 3, Stockholm.
FREDRIKSHOVS PENSIONAT
Fredrikshovsgatan 10. Tel. 79 18. 79 34.
Juni till juli. Billiga rum. Skådesåtra
140 Skådesåtra 6. REKOMENDERAS.
Modern, trevliga rum • Billiga priser.
FR ANNA FÄLSTROM

Luchs Reklamhoffe
RÄNTLILVERKNING
HANNA HEDSTRÖM
RÄNTLILVERKNING
Theben • Strutar • Kollar
SVEAVÄGEN 94 • STOCKHOLM
Etabl. år 1902. Telefon Norr 201 52.

SKYLTAR och SKYLTSTÅLL
SKYLTAR till stg. Ljusreklamer.
Moderna Skyldklockor.
Butiksinredningar, Skyltställ.
A.-B. Svenska Reklam- & Skyltfabriken
Adlagatan 1, Stockholm. Tel. N. 534 45

SNICKAREVERKSTAD
EKLUNDS Snickerierverkstad
Ynglingargatan 7, j. tr. n. b. Tel. 869 14
Allt inom tryck. Möbelförvaringar, om-
policering, ombonningar och omförföringar.
Nya möbler på beställning.

TAPETSERARE
K. S. BERGLING
Drivningsgatan 102
Möbler, matt och golvlinn
skärms • målararbete
212198

TRIKAAFFÄR
TRIKABODEN
ELLA ANDERSSON
7 BERGSGATAN 7
Tel. N. 389 38
Trikredskåder, Snytt, Strumpor,
Handskar, Västar m. m.

RESOLUT
renbar stopp i röret
Svensk Patent
STEN & P. SÖDER 122 67.

URMAKÄRE OCH OPTIKER
Vid köp av Ur
vind eller alltid till en ansvarig faktum.
Firma TELLANDER
Tel. 947 28 VASAORSLAV 81 Tel. 147 23
Sjögatstr. 10 • Skådesåtra 10.

Z. E. A.
ZETTERGRENNS ELEKTR. AFFÄR
Bjergeljärsgatan 105 • vid Frejtagan
Tel. Vasa 186 58.
Allt för det elektriska i hushålls-
och skolväsendet, utbryt.
RADIO — FOTO — GRAMMO-
FONER — SKIVOR

FÖRVÄRSARBETERSKAN.

(Forts. fr. sid. 1). ganska kortfattat fastslagit dessa för den kvinnliga arbetsmarknaden säregna förhållanden, lämnas den kvinnliga arbetslösheten — som är svår att fastställa och så föga omfattande — åsido.

Vid affärs- och yrkeskvinnornas internationella kongress i Wien i somras förekommo ett par föredrag av den österrikska advokaten Marianne Beth om kvinnornas roll i arbetslösheten och inom förvärslivet, som fastän de egentligen behandlade österrikska förhållanden, kunna ha ett visst intresse som belysande material.

Jur. och fil. dr. Beth är själv en intressant representant för de kvinnor, som släppts från i offentliga yrken sedan de hindrande skrankorna rasat efter kriget. Hon är advokatdotter. Från sin spådeste barn-dotter blev hon utpräglad »manligt uppfostrad». Fadern hade önskat sig en son och gjorde det bästa av den sorgliga verkligheten genom att ge sin dotter en utomordentlig boklig uppfostran. Själv var hon vetgirig och energisk intill det otroliga gräns. Hon studerade kulturhistoria med orientalska språk, filosofi, juridik, teologi. Vid sidan av det nästan förordande arbetet att under Wiens värsta hungertid dra försorg om sin familj, hon gifte sig ung och hade två små barn — med väntan i själmskärn — på halva nättarna, sjukdom, nöd och förtvån — tog hon aktorsgraden i filosofi och — sedan kvinnans likställighet med man-

på förstället. Vid ett färjeställe rasta alla foror, köpa kött och majs och maté, såtta strängar på sina gitarrer och laga sina jättestora forvagnar (de stora husbyggnad tvåhjulskärrorna, man måste vara minst fem år gammal för att nå upp till hjulens nav). Framför dessa pampasfrakter gå tolv par oxar, eller sex par åsnor, eller två stora hästar som Argentina, Pampero, Santa Maria, La Reine Viktoria, och dessa oxar kända sina namn och rycka till när de ropas, och oxmuskler lägga mil till mil.

Sittande till häst framför den flåsande oxkolonnen dirigerar kusken dem med en tjugofots spisködd bambustav. Dirigerar dem likt en färdreälvare underliga okonster. I Polanco dröja alla toror, på detta lever Polanco.

Man slog vi en bro över Rio Negrita, en träbro som knirrade i solkan, och många døde spant med sina vagnar skulle gå över när det över bron och raste i La Cano — och Polanco skulle gå. Dess åldriga polis i hamns och urslö såde skulle dras in och Polanco folk skulle få tugga estacionerna om herdepastor.

Harry Martinson.

nen efter revolutionen 1918 bekräftas — också i juridik. Österrikes första kvinnliga jurist dr. blev sedan utövande advokat. Framförallt har hon lågnt sig åt familjerätt.

Vid sidan om sitt yrkesarbete har hon med brinnande intresse arbetat för lösningen av olika kvinnofrågor, organisationsarbete bland kvinnorna, internationella spörsmål på olika områden, med blicken öppen för de stora krav som den nya världen sätter på sina kvinnliga medborgare.

Från krigsåren hade Marianne Beth kvar erfarenheterna av ett förtrytt, övergivet, tåligt och sammanbitet kvinnoläge, som i skriande bryt på andliga ledare, på bröd för dagen, utan framtidshopp, utan inflytande, med sin grå jämmer samlades dag efter dag i de långa köerna. — »Jag såg — skriver hon i en liten levnadsteckning — deras outhärdliga pinna, såg dem vända sitt sammanpressade hat mot ordningens upprätthållare, ödsla sina sista krafter på blotta uppåhållandet av sina usla liv. Jag såg här deras beundransvärda uppfinningsrikedom och oförfärlighet kom till korta, t. o. m. när det gällde bara att skydda dem själva och deras närmaste för den alla bittraste nöd.»

D: Beth ger i sina föredrag en kort översikt över kvinnornas inträde i det industriella arbetet. De följde sitt gamla husliga arbete, när det förtlyttades från hemmet och förländes till fabriker. Därmed uppnåddes en stark ökning i produktionen. Hemarbetet hade alltid försärgt med bristfälliga hjälpmedel och verktyg eller utan verktyg alls. Ofta illa organiserat gav det rent ekonomiskt sett dåligt utbytte. Det var kvinnans uppgift att utföra ansträngande och föga lönande arbete. I och med hennes förändring från hem- till förvärsarbetska drog hon liksom mannen nytta av de tekniska uppfinningarna, hennes arbete blev produktivt i en helt annan utsträckning, genom arbetsfördelning och effektiv organisation blev det värt mer i hushållningen. Men den gamla föreställningen om att kvinnoarbete var sämre arbete levde kvar. Kvinnorna avlöndades fortfarande som om deras arbete varit mindre värt. Och så trycktes de låga industriarbetarlönerna ytterligare med genom den underbetalda kvinnliga arbetskraftens inträde på arbetsmarknaden.

Även om det fanns några insiktfulla kvinnor som förstod faran i detta, försökte de förögvas till männen att hjälpa till för att få en förändring till stånd. Av prestigeskäl ville männen fortfarande att kvinnorna skulle stanna kvar i sitt ekonomiska beroende, som i själva verket till stora delar var omöjligt att upprätthålla och som dessutom hade varit mest outhärdligt för männen själva.

Den österrikska statistiken visar att kvinnorna inte alls i främsta rummet äta sig förvärsarbete av självständighets- eller lyxbegär, utan för att nöden och familjen driver dem. Antalet kvinnliga arbetare i åldrarna 26—30 år eller de åldrar då de flesta äktenskapen ingås, avtar, emedan kvinnorna, när de kunna välja, gärna uppkar yrkesarbete och ägna sig åt hemmet. Efter tretioårsåldern till-

tar antalet förvärsarbetare igen — familjen reder sig i längden inte utan hustruns avlöndade arbete.

Det har ofta gjorts gällande att kvinnornas intrång på arbetsmarknaden bidrar till arbetslösheten. Också på den har anslutit sig till den uppfattningen och uppmant kvinnorna att återgå till hemmet! Antalet förvärsarbetande kvinnor i Wien är o. m. i. nästan dubbelt så många som antalet arbetslösa. Men, säger, dr. Beth, männen glömma bort att kvinnorna ofta arbetar inom yrken och till löner, som männen varken kunna eller villja ha! Skulle nu kvinnan återgå till hemarbetet uppstod en ännu oherdligare konkurrens. Utom att köpkraften minskades för varje icke arbetande kvinna. Vi skulle få en motsvarighet till Gandhis spinnerockskampanj. Om kvinnorna återförsvades till hemmen för att utveckla sina produktiva krafter där, skulle de bli tvungna att återgå till handslöj-

den och med en sådan utveckling vore det stort fält för ekonomisk nedgång och fördörelse öppnat...

Kvinnorna i Österrike lida mycket hårt under arbetslösheten, allra helst som de är sämre ställda än männen ifråga om arbetslöshets hjälp. De som på grund av äktenskap för en tid lämnat förvärsarbetet ha sedan så mycket svårare att åter få en plats. Märkligt är att självmyndestaistiken visar ett betydligt överskott för de arbetande kvinnornas del. Medan den allmänna statistiken ännu uppär ett större antal självmynd för män, är självmynd bland de sjukförskrädda, d. v. s. vissa slag av yrkesarbetande kvinnor, dubbelt så talrika som bland motsvarande grupper av män. De högsta siffrorna hänföra sig till hembiträdenas del och bland dessa vissa de yngsta årgångarna den allra värsta statistiken.

Svensk och tysk film av i dag.

Den första svenska filmen för säsongen är Trötte Teodor.

Det visar sig vara en filmerna med fullständigt vanligt innehåll. Men roligt! Man måste släppa sin kritiklusta och skratta.

Tekniskt är filmen ett svagt framsteg. Visserligen pratas det fortfarande nästan hela tiden, och där förekommer uträddiga visnar, för vitsändets egen skull! Men då och då får man i alla fall se spår av en modern kameraröring, t. ex. i scenerna utanför hotell Babylon.

Handlingen är farsartad, med groteska förvecklingar. Och — har vi ännu inte fått nog av unga män som vinner ära och berömmelse genom att komponera en schlagel!

På ett vida högre plan än de andefattiga trollkrogheterna i Trötte Teodor står filmen om det finska inbörskriget. En natt på Röda Kvarn. Här har svensken tagit ett stort steg framåt i fråga om innehåll och är, mer tekniskt, Finska inbörskriget som motiv för en svensk film efter alla de menlösa idyllerna. Man gick till biografen med en viss hävan för rödgårdstansens öde. Vitgardistisk är dock inte filmens tendens. De revolutionära äro i stort sett sympatiskskildrade. Hjälten, som tillhör en general aristokratisk ätt, överger modern och fosterlandet för en ung ryska och världsvolventionsejdel. Men han är ingen riktig bolsjevik, därtill är han för litet saktlig, för mycket sentimental. Han blir fångad av de vita och dömes till arbetskering. Som en ymnest uter han sig att en sista gång få besöka sin sjuksåde löjntanen, som råkar vara hans bror, släpper honom med hedersord, att han skall återvända. Och den dödsdomde håller order en hård kamp med flickan. Döende, på återvägen av missgatt skjuten av sina egna, kommer han tillbaka.

Filmens skildrar en tid, som skakades av motsättningen mellan röd och vit. Men problemet här är motsättningen mellan plikten och kärleken, mellan sen mans heders och sen kvinnas kärlek. Till varje pris har man velat undvika att ta politiken på allvar. Inbörskriget blir staffage. Andemeningen är trots skärva till opartiskhet i grunden konservativ. Mot de »huvudsakna rättsföreläggningarna, så ungefär har man velat säga, betydta de »flyktiga» politiska drömmarna sat och stäffigen föiga efter leitet. Och det hela mynnar ut i Atharnas uppdrag och de vita soldaternas språng.

Tekniskt är filmen utmärkt med snabba, suggestiva scener. Antigen har man satt den tröga svenska filmkameran i rörelse. Äran härav tillkommer registörerna Gustaf Molander och — är mer — fotografen Ake Dahlquist. Dock ett par småomständigheter. Den konstnärliga osäkerheten har avsett till övermått. Och mot slutet blir stundom självändamål, beskrivning utan tendens.

Skådespelarna och skådespelerskorna förstörde inte sina roller, om än talet på vissa händer var affekterat. Där var inget Bjuggren som den lidelsefulla rydan, Uno Hennings som den vite broders och Björn Berglund som den rike, Gerda Lundquist som den förgrämda, patetiska översinnans.

Sturebiografen har på sitt program fyra filmer, tre kortare och en längre, som alla mer eller mindre skilja sig från den gängse filmtypen.

En av dem representerar en för stockholmspubliken ny filmtyp, den abstrakta filmen. Det är Oscar Fischingers illa stude Ungerks dans. Brahms melodier illustreras här med vita figurer på svart botten, rytmiskt dansande, svingande figure, briljant gjort.

Det stora numret är den omtalade tyska ljudfilmen Sängen om livet, en rapodi i jul och mol. I en tidigare version är filmen till sin tendens vara varit sådan att, sålges det, en kvinna efter att ha sett den allra skulle ha vägt gifla sig. Nu är den närmast en hymn till livet, till det grymma men sköna livet, till ungdomens kärlekstil, till kärlekens vapens förbund med livet i kampen mot döden, samtidigt som den mynnar ut i en rad sarkastiska kupletter om den tilltagande älders desillusioner.

Antagligen beroende på omarbetningen, är kompositionen ytterligt löslig. I själva verket sönderfaller filmen i flera, förbundna endast genom huvudpersonerna, Han och Hon. Först förtvåningsfesten med det vidriga societetsallskapet, skildrad med ett överdådigt montage och en symbolisk skelettans. Sedan kärleksteyken på stranden, ett havsallstriskt stycke natur, omväxlande med bilder av juu — ständigt hane och hona — och mjölkkonserverier. Därefter operationen, bejvarsanitet, på sjukhuset, en scen med posst av blanka instrument och vetidenskaplig precision. Och slutligen det lilla hemmet med baby och de myckligt hoppfälsade andtyngarna om sjömanslivet brutalt.

Alexis Granowsky — rysk teaterman och regissör — synes huvudsakligen ha företaget en rad experiment. Vissa scener ha blivit fascinerande, andra mindre lyckade. Realism övmarxlar med symbolism. Det har blivit ett styckerk mer enligt fullgånget konstverk. Förstoringarna i den svenska upplagan är delvis till fördel (förövningstesen), delvis till skada (operationen).

Utmärkt är rögen och musiken. Arbetet Mg och Margot Fern framställa ett för lifrdritt sått, utan starkare individualisering, det namnlösa människoparet. Och trots sin »ömlighet», trots sin oklara ideologi, är filmen genom sin tekniska djärva ansatser ett löfte om framtida utvecklingsmöjligheter för den modernaste av konsttyper. Den är i hög grad sevärd, i hög grad diskutabel.

Vår Bostad
Den absolut mest lämpliga entrummböden för Eder är vår modell
P.M.
bestående av Byff, komb. Skåp, ovalt Bord, 4 st. Stolar och 2 st. Fåtöljer av ek med pol. björklylla. Ett gediget med utförande. OBS! Det låga priset 628 kr.
Se den i vår utställning.
Kredit kan ordnas.
Pettersson & Mentzings Möbelfabrik Gamla Brogatan 17

Liberty
Birgerjarlsgatan 44 - Telefon 9344
Specialité:
Belysningsarmatur och lampskärmar i pergament.
Skisser utföras kostnadsfritt.
Originella presentartiklar.

Handarbetets Rit- & Mönsterraffär
Biblioteksgatan 9 - Tel. N. 6945
Alla slag av material som tillhör en välortad Tapisseri- eller ständigt på lager, såsom: Silke, Garner, Linne m. m.
Ritningar och monteringar utföres väl och billigt.

Hydrox
ger Eder vackra, tvättbara, hygieniska parkettgolv.
Ring oss för närmare upplysningar.
A.-B. HYDROX
Tel. 61 01.

TIDEVARVET
REDAKTION:
Telefon N. 48 42. Mottagnings tid 10—12.
EXPEDITION:
Telefon 182 43.
Kontor tid 10—12 t. m., 1—4 t. m. Postg. 10 44.
Prenumerationspris:
För helår kr. 6:—, halvår kr. 3:—, kvartal kr. 1:50. Lösnummer 15 öre.
ANNONSPRIS:
i text 25 öre per millimeter.
Stockholm 1931
Zetterlund & Thelander Boktryckeri-A.-B.